

TRÜKITÖÖLINE

EESTI TRÜKITÖÖLISTE LIIDU HÄÄLEKANDJA

NR. 7

14. OKTOOBRI 1935

II AASTAKÄIK

Trükitöösturite vastus.

Kolleegid! Trükitöölise ühingu otsuste kohaselt astus liit läbirääkimistesse trükitöösturite ühinguga. Läbirääkimistel selgus, et trükitöösturid ei ole meie nõudmistele vastu palgaalamäärade kindlustamiseks, tunnistades paratamatuks palgade tõstmise väiketrukikodades suuremates trukikodades maksetavate palgade tasemeni. Edasi ei vaidle nad selle vastu, et trükitöölised peavad moodustama tugeva organisatsiooni ega pea loomulikuks, et töö- ja tervishoiu tingimised trukikodades on mõnel pool allpool arvustust. Väljaõppeaja suhtes tuleb kinni pidada maksvatest määrustest ja kommetest. Puhke- ja vaba-aeg tuleb igalpool sisse seada ja kõike tüliküsimusi tuleb viia pariteetsel alusel töötavasse komisjoni, erapooletu isiku juhtimisel. Seda kõike tunnustas 18. septembril peetud trükitöösturite ühingu ja trükitöölise liidu esitajate koosolekul töoandjate esindus.

Kollektiivlepingut aga nad sellegi poolest ei taha alla kirjutada, vaid nõuavad trükitöölistelt, et viimased ise hoolitseks nende paranduste läbi-

surumise eest, jättes selleks vabad käed.

Seega on osutunud ülepääsmata takistuseks ainult — kollektiivleping. Ei tahetud paberile panna seda, mille vastu sisuliselt ei olda.

Meie praegune vastus on sellele — organiseerumine. Kõik tuleb teha selleks, et kõiki trükitööliseid töötajaid liita — alles siis otsime vormid, kuid ühtlustada üldised nõudmised kogu trükitööstuse alal. Seepärast — edasi!

SISU:

- Trükitöösturite vastus.
- Streigimurdjate küsimus.
- Trükitöölised Taanis.
- Trükitöölise organiseerimise alused.
- Uusi palgaliikumisi Eestis.
- „Times“ 150-aastane.
- ETL senine töö ja kassad.
- Eesti Trükitöölise Liidu sünni.
- Rinnamärgi kodukord kinnitati.
- Kaks kõnet riigijuhtidelt.
- Organisatsiooniline elu.
- Mina kombineerin.
- Lühidalt välismaalt.
- Mida kuuleme Saksamaal.

Streigimurdjate küsimus.

Meil, organiseerimishooaja alul, tuleb palju tegemist teha küsimusega, mis teha endiste streigimurdjatega: kas võtta neid liikmeks vastu või mitte. On palju kolleege meie seast, kes seletavad kategooriliselt, et streigimurdjaid, eriti suurema patuga, ei võiks liikmeks vastu võtta.

See küsimus on tõesti akuutne ja sisuliselt erandub, nagu peaksime meie endid eraldama kõigist streigimurdjatest ja neid mitte iial ühinguusse tagasi võtma. Eriti oli see põhjendatud peale streiki, kus igaüks vaatas neile streigimurdjatele, kui organisatsioonile noa selga andjana.

Nüüd on 8 aastat möödunud viimast streigist. Meeleolud on rahunenud, oleme alanud uue hooga organiseerimistööd, mis andis ka juba tunduvaid tulemusi. Siin tekkiski raskusi mõnede küsimuste otsustamisega streigimurdjate suhtes.

Meie püüd on, maksku mis maksub organisatsioon uuesti tugevaks teha. Oleme näinud, kui kaugele jõuame, kui puudub tugev organisatsioon. Ka omades kõige õilsamad kavad ja eraldudes streigimurdjatest, ei tähenda see veel organisatsiooni kõvendamist. Seda saab teha, kui langevad kõik takistused eest organiseerimisalal ja mis ei anna põhjust kõrvalseisjatele kõnelda, nagu organisatsioon ei tahagi tugevaks saada ja ei võta vastu kõiki trükitöölisi.

Teame ka, et oleme kogu aeg hoidnud eemale streigimurdjatest ja moraalselt oleme neile alati etteheiteid teinud ja selga pööranud. Nüüd, aja voolades, oleme küllalt õppinud

tundma neid ja võiksime juba nende suhtes järelandlikud olla. Eestkätt juba ses mõttes, et aega on palju möödunud nende inimeste eemalolekust ühingutest ja teiseks nõuab meie organisatsiooni kõvendamine kõikide trükitööliste ühendamist. Ja, seepärast, kui end. streigimurdjad esinevad oma soovivaaldusega organisatsiooni astuda, ei tule neid eemale tõugata. Vastuoksa, liitudes meiega, mõistavad nad enam, mil määral nad on eksinud ja raskendanud nii teiste kui oma olukorda. Ja olgu see neile õpetuseks.

Trükitööliste kongress 1932. aastal ei tee ka selleks takistusi ja kui läbirääkimised keerlesid streigimurdjate uuesti vastuvõtu üle ühinguusse, siis võttis kongress vastu järgmise ettepaneku, mis koostatud J. Saare ja J. Kraani poolt:

Eesti Trükitööliste Liidu VIII kongress, ärakuulates ettekandeid, liidu edaspidise tegevuse kohta, tunnustab organiseerimisküsimuse soovitatavaks. Et tagajärjekalt selle juure asuda, tehakse liidu juhatusele kohuseks organiseerimisküsimust oma tähtsamaks ülesandeks võtta, aga ühtlasi soovitada, et ka kohapealsete ühingute juhatused seda küsimust tõsiselt ja esimeses järjekorras tegevuskavva võtaksid. Selleks võtab kongress vastu järgmised põhimõtted:

1. Alla miinimumi tööle minejad võivad ühingu liikmeteks vastu võetud saada ja

2. Välja langenud ühingute liikmete ühingu juurde tõmbamist peab algama ja läbi viima kõige energiliselt.

Trükitöölised Taanis.

A. Offenbach.

Viibides Kopenhaagenis, oli võimalus ühendusse astuda Taani trükitööliste liiduga. Tuli tükk aega astuda nende maja, kuna ettekujutus oli seniste kogemuste järele, et neil peaks vähemalt 6-kordne pilvelõhkuja olema. On ju Taani trükitöölise liit vanemaid organisatsioone Skandinaavia mail ja majandusliku seisukorra poolest üks kindlaimaid. Üllatus oli suur, kui viimaks leidsin Vestergadel nr. 5 tagasihoidliku sildikese, millele oli maalitud liidu

nimi. Sissekäik oli hoovipealt ja võrdlemisi varjatud.

Liidu ruumes saingi kokku sealse juhtiva mehega Sigvard Hellbergiga. Olin saanud sõbraliku vastuvõtu osaliseks, mida üldiselt võiks mainida kõigi Taani ametiühinglaste kohta. Kolleeg Hellberg teotseb juba pikemat aega trükitöölise liikumise juhtival kohal ja oli ka lahkelt nõus andma teateid liidu ja ühingute tegevuse üle.

Seniste kokkuvõtete järele on lii-

dul 6.500 liiget. Neist on Kopenhaagenis üksi 4.000 liiget, seega on Kopenhaagen trükitoöstuse tähtsaks tsentrumiks Taanis. Ühinguil on kokku 59, Liidu töö on nii jaotatud, et provintsi ja Kopenhaageni organisatsiooni jaoks on tegevuseks kumbagile ise juht. Võiks märkida, et trükitoölised on organiseerunud umbes 90%, kusjuures organiseerumatus on peamiselt provintsi väikesed trükikojad, kus peremees ise on ka töötajaks trükikojas ja neil ei ole mingit tähtsust kogu trükitoöstuse peale.

Liikmemaksud on 3 järku: 5 krooni 40 ööri, 3 kr. 35 ö. ja 2 kr. 70 ö. nädalas. (Taani kroon võrdub umbes 81 senti). Seega on liikmemaks võrreldes Eestiga kaugelt suurem. Aga ka palgad sealjuures on kaugelt suuremad kui Eestis. Nii teenib käsiladuja keskmiselt 74 krooni, masinaladuja 89 krooni ja trükikija 79 krooni nädalas.

Kui märkida seda, et Taanis on elukallidus Eestiga võrreldes umbes 2 korda kallim, siiski on palkade tase kaugelt suurem Eestist.

Töötaoleku puhul saadakse toetust kuni 6 krooni päevas ja seda terve 7 päeva eest nädalas. Väheema liikmemaksu maksjad saavad nädalas 31 krooni 50 ööri. Praegu on Taanis trükitoöstuse alal võrdlemisi elav

tegevus ja töötute protsent kõigub 10 ümber. Seda protsenti ei peeta liig kõrgeks ja võimaldab liidul kõigi kohustuste kandmist. Mis puutub palkade kohta provintsis, siis ei erine nad kuigi suurel määral ülaltoodud Kopenhaageni palgamääradest.

Kõik toetused on liidu alal tsentraliseeritud. On olemas ka liikmete haiguste puhul toetamine, lisaks sellele, mis riigi poolt juba kindlustatud.

Pärsin taanlastelt, kuis on võimalik see nähe, et nad elavad nii tagasihoidlikes ruumes. Skandinaavia maades on ju eriti ametiühingud hankinud endale representaalsed ruumid. Kolleeg Hellberg tähendas seepeale, et nemad on müünud oma maja ära ja asunud ehitama uut hoonet, nii et senine asukoht on ajutine.

Olgu lõpuks veel tähendatud, et liidul on ka ilmunas oma nädalleht umbes 6.500 eksemplaaris, peale selle antakse välja veel trükitehnika ajakiri, mis ilmub luksusväljaandes ja lööb kaugelt üle teiste maade sellekohased ajakirjad.

Taani liit võib uhkusega vaadata tagasi tehtud tööle ja tema tegevus on ka edaspidi kindlustatud, tänu organiseeritud perele ja peremees-tega seotud kollektiivlepingule.

Trükitoölise organiseerimise aluseid.

V. Kruberg.

Möödunud aasta oli trükitoölistel uue tõusu tähistajaks. Pea igas linnas tekkis ametiühingute ümber uus elu ja massiliselt asus juurde uusi ametvendi.

Nüüd on möödas ka suvine puhkeaeg. Kuid ühtlasi uue rünnaku eel peame tegema kokkuvõtteid, võtma õpetusi eksisammudest, et neist tulevikus hoiduda. Samavõrd peab aga eelnevail aastail saavutatud edu tiivustama veelgi intensiivsemale tegevusele.

Siin jääb mõjuvaks teguriks organiseerimise alal propaganda tema mitmekesisest avaldustest, jagunedes mitmeks erinevaks liigiks.

Kõigepealt massi propaganda, milisel alal Tallinna trükitoöliste ühingtutsete suurima edukusega, selle tõttu, et omab suuremad ruumid, mis võimaldavad korraldada ka suuremaid massikoosolekuid.

Eelnevail aastail oli sarnaste kõnekoosolekute korraldamine võimatu, eestkätt ruumide väiksuse tõttu.

Kuid siingi peab massikoosoleku korraldamise eel käima eelpropaganda. Eestkätt tuleb koosolekute teadaandeid saata laiali kõigisse trükikodadesse, mitte piirdudes vaid suurkätistega.

Teiseks eelnevaks teguriks peab olema kõnelejade valik.

Meil tuleb ikka ja alati silme ees hoida panti, mille läbi saadud uus hoogsus ametiühingulises liikumises — s. o. tööhuvide kaitse ilma poliitikat.

Kõnelejaid propaganda koosolekuks peab andma trükitoölikond ise enda ja oma juhtide hulgast.

Meie huvide kaitse peab lasuma meestel meie endi hulgast.

Kui nüüd vaadata esimest järku üldiselt, siis näeme, et sarnaste mass-

koosolekute kaudu saame hankida juurde uusi liikmeid, kuid ainult nende hulgast, kes kõnekoosolekuile tulnud, s. t. nende hulgast, kelles juba huvi tärpanud ühingu tegevuse ja sihtide vastu.

Osa ametvendist aga tulpinult hoiduvad igasugustest kõnekoosolekute, kartes sealt umbusklikult poliitilist hõngu. Nende ametvendade ühingusse tõmbamiseks peab samuti tarvitama eelpropagandat, milleks kohasemad igasugused tee- ja tutvumisõhtud, sportlikud ja ajaviitemängud ning referaatõhtud päevakorral olevaist küsimusist.

Nende ürituste kaudu seome ametvenna nägematute köidikutega ametiühinguga, ning sageli just nende ürituste kaudu avaneb kõhklejail võimalus põhjalikult tutvuda ühingu eluga mitmekülgseis avaldusis. Siin on suur tööpõld ees kultuurtoimkonnal, kuid samal määral peaksid asja vastu huvi tundma üksikud käitised, korraldades ühingu ruumes ühiseid meelelahutusõhtuid, mis parimaks abinõuks propaganda alal. Üsksikud sellised üritused näitavad juba sel-

liste õhtute tulemusi, mis suures enamuses on positiivsed ühinguile.

Teine pealiik — üksikpropaganda on osaliselt seotud eelmise propaganda viisiga, siin peab iga ametiühingusse kuuluv ametvend katsuma huvi äratada kahtlejas, et teda tõmmata ühingusse.

Kolmas liik — lendehtede propaganda peaks jääma kõrvale, trükijärglaste arv pole nii suur, et vajalik oleks säärane propaganda, samuti ei suuda sõnakõlksud kaasa tõmmata ennem kaalukaid kui tuisupäiseid ametvendi. Nii et meile kohaseks propaganda vahendeiks peaksid jääma ikkagi vaid kaks eelmist.

Samuti peaks ühingud eeloleval organiseerimise aastal suuremat tähelepanu omistama peale ladujate, trükikijate ja köitjate ka teiste trükijärglaste ühenduses olevate kutsete organiseerimise ühingu ümber.

Väljudes seisukohast, et meie olukordade parandamiseks ei jätku üksi vaid eelpoolnimetatud katseist, siis püsiva edu saavutamiseks on vajaline kõigi trükijärglaste alal töötajate ühisrinne.

Uusi palgaliikumisi Eestis.

Võitlus palkade kõrgendamiseks ühes kollektiivlepingu siseseadmiseks jätkus ka aasta 3. veerandil. Tartu Rätsepatöölise ühing ütles üles 6. dets. 1933. a. sõlmitud kollektiivlepingu ja tahavad sõlmida uut lepingut, kusjuures peamiseks nõudeks on tööpalkade kõrgendus 25—30% võrra. Loota on, et töölisud suudavad ka seekord omi nõudeid suruda läbi.

Tallinna leivategijate ja väljavedajate palgad olid seni ebaühtlased ja madalad. Nüüd on ametiühingu juhatuse algatusel koostatud ettepanekud tööandjatele: 4-kg. leiva küpsetamine 4 senti, 2-kg. leib — 3 snt., 1 kg. leib — 2 snt. Sepiku, saia ja peenleiva valmistamisel tuleb maksta 2 snt. kg. eest leiva suurusel vaatamata. Tööandjad olid algul loomulikult palgakõrgendamise vastu, isegi ühistegeline ettevõtte „Oma“, kuid hiljem läbirääkimisel tuldi pea kõikides töökodades tööliste nõudele vastu, ainult mõnes üksikus kohas on veel $\frac{1}{2}$ sendiline hinnavahe tööliste nõuete ja maksetavate palkade vahel. Töölisud esinesid läbirääkimistel tõsise hoiatu-

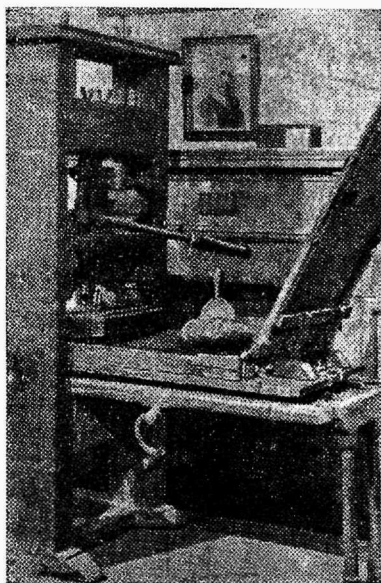
sega töökatkestamiseks, kui kokkulepet poleks saavutatud. Samal ajal ühinesid ka väljavedajad leivategijate nõudega. Väljavedajate palgaks oli seni 1 kroon päevas plus 4% läbimüügist. Tööliste nõue oli, et läbimüügi % tõstetaks 5-le. „Oma“ väljavedajad nõudsid väljamüügi % tõstmist 2-lt 3-le. Väljavedajate nõudele tuldi samuti vastu.

23. septembril algasid Tallinna tislerid oma ametiühingu juhtimisel streiki. Tööliste nõueteks on kollektiivleping, kus määratud kindlaks 8-tunniline tööpäev, tunnipalga alammääraks 40 senti, ületundide eest 50%. Tööliste tuleb anda kõigile palgaraamat ja kindlustada töölisud haiguse ja õnnetujuhtumiste vastu. Tööle võib võtta ainult puutööliste ametiühingu liikmed. Tallinnas on umbes 300 mööbli tisleri, kelles organisatsioon on 200. Streik algas üksmeelselt. Osa töökodades ühinesid streikijatega ka poleerijad ja sadulsepad.

Tallinna rätsepatöölised teevad eeltööd palgaolude korraldamiseks ja organiseerimistöö aktiveerimiseks.

„Times“ 150-aastane.

Käesoleva aasta alul, 1. jaanuaril sai inglise tuntuim leht „Times“ 150 a. vanaks. See suur ja mõju-rikas leht pole mitte ainult Inglismaal, vaid pea terves ilmas tuntud. Esimene nr. ilmus 1785. a. Londonis.

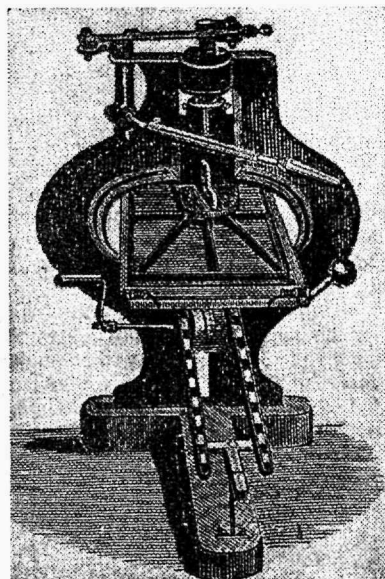
„Times'i“ esimene press, 1785.—1800. a.

Lehe asutajaks oli John Walter, omaaegne Londoni juhtivamaid äri- mehi süte alal. Peale selle oli ta Lloyd'i suures merekindlustusseltsis vastutajana allakirjutaja. Ameerika sõja tõttu vaesestus ta põhjalikult ja katsus õnne hiljem väga mitmesugustel aladel, kuid ilma tulemus- teta. 1782. a. sattus ta kokku ühe laduja Henry Johnsoniga, kes oli leiutanud ja võtnud patendi uuele, n. n. logograafilisele trükimeetodile. J. Walter ostis selle patendi, täien- das seda ja 1784. a. asutas London Citys trükikoja, kus praegugi leidub „Times'i“ kontor. Tal oli algul palju vastaseid uue trükimeetodi tarvi- tusele võtu pärast. See meetod oli palju kiirem ja odavam. Walter oli mees, kes nii kergelt oma plaanidest ei taganenud ja mis oli siis parem

abinõu uue kiirema ja odavama trükimeetodi demonstreerimiseks ning tõenduseks kui ajaleht. 1. jaanuaril 1785 a. ilmuski „The Daily Universal Register“ esimene number trü- kitud logograafiliselt tema majes- teedi patendiga.

Uus 4-külgne leht müüdi 2½ penci eest, milline hind oli pool penci oda- vam võistlejate hindadest. Walter lootis endiste tuttavate kuulustele, kuid uus meetod ei osutunudki nii odavaks, kui algul arvati ja varsti oldi sunnitud tõstma lehe hinda 3 pensile. 1. jaanuaril 1788. a. muu- deti lehe nimi „The Times or Daily Universal Register“. Samal aastal 18. märtsil hakkas leht ilmuma ainult „The Times“ nime all nagu tänapäevalgi.

Walteril oli õige ajakirjaniku insti- tinkt kiirete uudiste saamiseks. Sel ajal oli Euroopa väga rahutu. 1. juu- lil 1789. a. algas prantsuse revolutsioon Bastille vallutamisega. „Times“ oli esimene leht, kes teatas sellest uudisest, samuti kuningapaari põge-

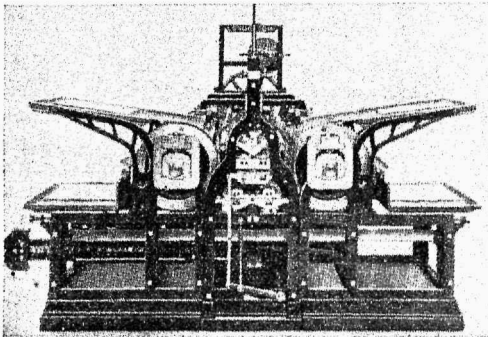

Stanhope-press, millega „Times“ trükiti 1800.—1814. a.

nemisest Versaillesst Pariisi. „Times“ omas erikirjutisi kõigi tähtsamate revolutsiooni sündmuste kohta. Konkurentide võistlus, kes said valitsuselt isegi toetust, ei suutnud „Timesi“ edu pidurdada. Tiraash tõusis, 3 kui 4 pressi olid tööl ja 1800. a. uue aasta numbris võis leht tuua

vaks leheks. Selleaegne kuulus toimetaja juba meie aja mõttes oli Barnes ja juhtkirjanik Sterling, kes sai suurt palka — 2000 naela aastas.

Lehe tehniline olukord paranes. 1814. a. võeti esimest korda sakslaste Baueri ja Koenigi poolt leiutatud kiirpressid tarvitusele, mis võisid

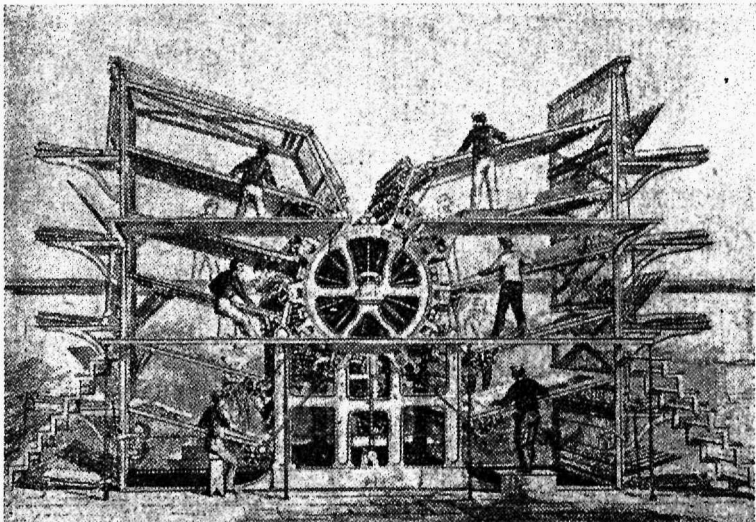

*Koenig-press.
Esimene kiirpress 1814. a.*

palju tähtsaid uudiseid, mis puudusid teistel lehtedel. 1803. a. tõmbus Walter tagasi, andes aset oma Oxfordi ülikooli lõpetanud pojale, kes sai lehe toimetajaks ning kogu ettevõtte direktoriks ning hiljem tegi lehest „suurvõimu“. „Times“ tõusis eriti 1817.—1841. a. Euroopa juhti-

trükkida 1.100 eksemplari tunnis, s. o. neli korda enam kui käsipressiga. 1827. a. konstrueerisid sama trükikoja 2 mehaanikut — Applegath ja Cowper uue pressi, mis võis trükkida 5.000 eksemplari tunnis.

(Jürgneb.)

*Esimene roto,
tarvitusele võetud „Times'i“ trükkimiseks 1857. a.*

ETL senine töö ja kassad.

Meie organiseerimine ei olnud paljas sõna, vaid nagu allpool avaldatud andmed näitavad, on sel alal sündinud murrang. See laseb järeldada, et jää on sulanud ja trükitehnilised on uue hooga hakanud organiseeruma.

9. kongressi ajal Tallinnas 1934. a. lugesime meie liikmete arvu 285, kusjuures praegu domineeriv ühing Tallinnas oli kõigest 90 liiget suur. Praegu andmete najal, mis liidus registreeriti 1. sept. 1935 on:

Tallinnas	— 224 liiget *)
Tartus	— 174 „
Narvas	— 14 „
Valgas	— 12 „
Pärnus	— 17 „
Viljandis	— 17 „

Kokku 458 liiget

Töötute arv ei ole suur ja kokku kõigi ühingute peale on registreeritud 10 töötut, s. o. umbes 2%.

Organiseerimise meeleolude järele arvestades on eeldusi suuremaks paisumiseks Tallinnal, kus on näha pidev liikmete juuretulek ja meeleolu hea. Tartus on meeleolu soodne ja liikmeid on saadud ka sealt, kus seni ei olnud ühtki liiget. Narvas on loota liikmete tõusu. Ka Rakvere loodab elavnemist. Valgas

on raske uusi liikmeid verbida, kuna mitteorganiseeritud ei taha ühingu ligi tulla. Viljandis on sama seisukord, kuna organiseerimatud on Nurmbergi trükikojade töölised. Need aga kardavad ühingusse tulekut. Pärnu on juba näitanud tugevat kasvu. Mujal kohtades alles käib ühenduse loomine.

Liidu juhatusel tuleks rohkem rõhku panna liikmete selgitustööga asetleitud korralduste üle invaliidisuse fondi ja liikmemaksude alal. Samuti soovitatakse kollektiivlepingu sõlmimist trükitehnikas.

Liikmete juurevool on aitanud ka majanduslist seisukorda ühingutes kõvendada. Nii oli üldsissetulek liikme- ja sisseastumismaksudest:

	1935. a. I pool	Terve 1934. a.
Tallinnal	1988.81	3159.91
Tartul	1467.25	2764.35
Valgal	89.—	152.82
Narval	63.87	124.03
Viljandil	155.50*)	326.25
Pärnul	— **)	66.79

Kokku 3764.43 6594.15

Nagu näeme, peaks 1935. a. kaugelt ületama 1934. a. tulud ja seda tuleb kõik arvesse panna liikmete juurevoolule.

Eesti Trükitehniliste Liidu sünd.

(Järg 9.)

Peale kongressi ametliku osa lõppu tõsteti omavahelisel jutuajamisel kongressi saadikute ja mõnede teiste T. T. Ü. liikmete poolt üles küsimus, kas meil, trükitehnilistel, ei oleks aeg mõtlema hakata oma kodu loomise peale. Mõttest haarati vaimustusega kinni ja pandi kohapeal selleks otstarbeks aluskapitalina kokku 3150 mk., mis E. T. Liidu juhatusel edasi anti sooviavaldusega, ülestõstetud mõtet, mis nii paljude trükitehniliste hinges kauemat aega pakitunud, edasi arendada ja kokkupanud summa „Fond nr. 3“ all panka „Trükitehniliste Kodu“ aluskapitalina paigutada. Kuna Liidu juhatusel asja algatajate arvamus selles küsimuses täpsalt teada polnud, kutsus juhatus 13. märtsil asjastuhvitatud nõupidamisele, mille tulemusea Liidu

juhatus otsustas põhikirja § 36. põhjal asutada 6-liikmelise eritoimkonna, nimetusega „Trükitehniliste Kodu Toimkond“. Toimkonna koosseisu valis juhatus VII kongressi koosseisust 4 liiget: sm. *Rebase*, *Ode*, *Jõe* ja *Reinsoni*, väljaspoolt kongressi saadikuid sm. *Rossi* ja Liidu juhatusel sm. *Musta*. Toimkonna ülesandeks on otsida abinõusid trükitehniliste oma maja soetamiseks, kus leiaksid aset asjaajamise ja koosolekute ruumid, niisama ka ruumid reisivate ametivendade ja töövõimevõtute jaoks. Samuti kuulub toimkonna ülesannete hulka trükitehniliste puhkekodu loomine. Toimkonnale anti õigus koostöötegemiseks täiendada ja endale osakondi asutada kõigi ühingute juures.

*

*) Koos Rakverega, kus on 11 liiget.

*) Summa on umbkaudu võetud.
**) Andmed puuduvad.

Seega oli kongress tunnistanud Liidu juhatuse edukat tööd. Uus juhatus valis endale esimeheks K. Tärna, sekretäriks J. Kuthmann, laekuriks K. Bolshakovi (praegu nime muutnud Vainulaks).

Juhatus otsustas majafondile eriarve avada. Otsustati trükitehniliste kutseoskuse arendamiseks väljaanda „Käsiraamat trükiladujaile“. Samuti töötati välja uute liikmeraamatute kavad.

Juhatus tegevus hakkab arenema palgavõitluste ettevalmistuse tähe all. Tööandjad on hakkanud üksikult kollektiivlepinguid murdma ja neist mööda hiilima. See kõik loob kohtadel meeoleolu ärevaks.

Võiks mainida tekkivaid konflikte Viljandis, kus trükitehnilised on septembris valmis palgavõitluste astuma. Oktoobris tõstab palgavõitluste küsimuse Tallinna ühingu. Pärnu järgneb sellele novembris. Jaanuaris 1928. a. puhkebki streik Tallinna „Ühistrükikojas“, kuna seal võeti tööle mitte ühingu liikmeid. Rakvere trükitehnilised esitavad ka ettevõtjaile kollektiivlepingu kava. Detsembris puhkeb streik Viljandis Nurmbergi trükikojas. Nii Tallinna kui ka Viljandi streigid lõpevad tööliste võiduga. 20. jaanuaril esitab Tallinna ühingu palgakõrgenduse nõudmise 30% suuruses. Liit soovib ühingutele nimetatud küsimuses jõuda üksmeelsele seisukohale, et siis esitada ühine seisukoht palgakõrgenduse kohta. Eeldades aga võimaliku

streigi lahtipuhkemist, astutakse ühendusse ka rahvusvahelise trükitehniliste kutsesekretariaadiga.

Selle eeltöö juures peeti 2 volikogu koosolekut. Esimesel koosolekul, mis peeti septembris 1927, võeti vastu „Trükitehniliste Kodu“ loomise heaks väljatöötatud maksunormid, otsustati väljaanda „Käsiraamat trükiladujaile“ ja reisufond otsustati asutada liidu juure.

Teine volikogu astus aga juba võitluste meeoleolu kokku. Koosolek peeti 19. veebruaril 1928. aastal. Meeleolud olid igalpool pinevil. Esitatud olid Tallinna, Tartu, Narva, Viljandi, Pärnu, Võru ja Rakvere esitajad.

Võeti vastu terve rida otsusi nagu: sõlmida vastastikkused abistamise lepingud Poola ja Prantsusmaaga, ülemaa esineda palga juurenõudmisega ja kui seda ei täideta, siis kuulutada välja üldstreik 21. märtsil 1928. a. Rahvusvaheline trükitehniliste kutsesekretariaat lubas streigi puhul toetada võitlust. Juhatusliikmetel on ülepea kaela tööd kohtadel selgitamas käies.

Kolmas volikogu astus kokku 18. märtsil, kuna tööandjate vastuseis palgakõrgendusele oli ilmne. Siin otsustatigi streik väljakuulutada 20. märtsil 1928. a. kell 12 öösel. Ainult need trükikojad lubati tööle asuda, kes on vastuvõtnud esitatud tingimused. Kõik teiste fondide summad anti streigifondi kasutamiseks.

(Järgneb.)

Rinnamärgi kodukord kinnitati.

Kuigi liidu rinnamärk oli juba selle aasta alul müügile lastud, puudus tal senini kodukord. Selle puudust on nüüd kõrvaldatud ja liit, nõupidades ühingutega, otsustas 15. septembrist maksa paanna allpool toodud kodukorra:

1. Eesti Trükitehniliste Liidu rinnamärki on õigustatud kandma iga liitu kuuluva ühingu liige töö iseloomu ja vanaduse peale vaatamata.

2. Eesti Trükitehniliste Liidu juhatusel on õigus anda rinnamärki välismaiste trükitehniliste organisatsioonide tegelastele eriteenete eest.

3. Rinnamärgi valmistus ja ladu ainuõigus on Eesti Trükitehniliste Liidul. Teised ühingud rinnamärki paljundada ei või.

4. Rinnamärk on hõbedast ja järgmistest mõõtudest:

(järgneb praegu maksva rinnamärgi kirjeldus).

5. Rinnamärk kantakse pahemal pool rinnal.

6. Rinnamärgi kaotsimineku korral on liikmel õigus uut rinnamärki saada.

7. Märk jääb ühingu liikme lahkumise korral ühingust liikme omaduseks, kuid kandmise õigust mitteliikmel ei ole.

8. Kui mitteliige kannab märki, siis võib teda vastutusele võtta maksuvate seaduste põhjal.

9. Märgil ei tohi mingeid muudatusi ega lisandisi ettevõtta, mis märgi üldpilti kuidagi rikkuksid.

10. Ühingute liikmed ei või märki anda edasi teistele mitteliikmetele, eksides seljuhul rinnamärgi kaitseõiguse vastu.

11. Järevalve rinnamärkide tarvitamise ja kodukorrast kinnipidamise üle liikmeskonnas jääb kohalikkude ühingute juhatuste ja liikmete hooleks.

12. Käesolev kodukord astub maksuvusele 15. septembrist 1935.

Mõnelt poolt soovitati, et rinnamärk saaks kaitstud vastavate asutuste juures. Järelekuulamisel selgus, et seda ei saa teha muidu, kui liidu põhikirja ülesvõttes. Patenteeritakse ainult kaubamärke, kuna ühingute märgid selle alla ei käi. Seepärast seda küsimust saab lahendada alles tulevikus põhikirjas vastava paranduse tehes.

Soovitati iga rinnamärgi kandjale

anda erikaart, kuid kuna kõigil liikmeil on juba liikmeraamat, mis õigustab teda märki kanda, siis tekitaks uute kaartide väljaandmine ainult tööd ja sekeldusi.

Veel soovitati ka alla 1. aasta õpilastele rinnamärgi kandmise keelu. Liidu juhatus ei pidanud seda soovitatavaks, kuna see oleks õpilasi alahindavalt koheldanud — on ju noorus eriti tarvilik meie liikumisele ja asjata oleks vahet teha trükitööliste keskel. Ka rinnamärgi asetamist ükskõik kus kohale ei peetud soovitatavaks. Mõnel tekiks idee teda koguni preesina kanda või mütsile panna. Nii jäi ka alale nõue rinnamärk kanda pahemal pool rinnal.

Kaks kõnet riigijuhtidelt.

Eesti edaspidine areng on veel väljakujunenematul olnud ja ainukesed selged märgid, et riigi valitsemise alal tehakse ümberkorraldusi, oli riigikogu pikaajalise puhkusele laskmine ja kodade organiseerimise kutsete kaudu.

Hiljuti pidasid riigivanem K. Päts, samuti ka propaganda juht H. Oidermaa Tartus viibides kõned, mis lubasid veidi ettekujutust tulevases korras.

Riigivanem märkis, et meie peame riigikorra teist moodi sisse seadma, kuid võimu edasi andmine rahvasindusele ei seisa mitte mägede taga. Peame aga võimu hoidma, et see ei satuks sinna, kus tema käsitlemine meie rahvale ja riigile võiks osutada hädaohtlikuks.

H. Oidermaa laiendas neid mõtteid ja märkis, et riigikogu ei tule enam kokku. Tema asemele kutsu-

takse kokku rahvuskogu. Valimised sinna toimuvad puht isiku põhimõtte alusel ringkondade järele (erakonnad seega väljalülitatud. T. m.).

Juba käesoleva aasta kevadel märkis riigivanem, et selle kogu liikmeid osa nimetatakse mitmesuguste seltskondlike organisatsioonide ja kodade, samuti ka riigivõimu poolt, seega jääks rahval juure valida ülejäänud osa.

Seda tõendas nüüd H. Oidermaa kõne, kus ilmneb, et senine valimisviis jäetakse täiesti kõrvale. Muidugi valitakse põhiseaduse alusel ka president.

Näib kindel olevat, et töölistkonda kutsutakse osavõtu tööle, milleks luuakse neile töölistkoda. Selle põhialusel on seni veel välja töötamata ja üldse on segane olukord selle elluviimise kavatsustes.

Organisatsiooniline elu.

Tallinnast.

Tallinna trükitööliste organiseerimine areneb hoogsalt. Sügise tulekuga on elavnenud huvi ühingu vastu ja kuna ruumid on võrdlemisi avarad, siis leiavad need ka elavat kasutamist. Palju kavatsusi on ka kultuurtoimkonnal. Ühingu lugemislauda täiendati ajalehtedega, mida ajalehtede toimetused saadavad tasuta. 1. septembri aruande põhjal oli Tallinna ühingu liikmete arv tõusnud juba 224 liikmele. On eeldusi, et ka paljudest trükikodadest tuleb

veelgi liikmeid, kuna organiseerimise tarviduse mõte on elavat vastukaja leidnud trükitööliste seas. Kui arvestada, et Tallinnas töötab umbes 5—600 trükitöölist, siis võib praegust protsenti lugeda juba 40-le.

Elav tegevus Tallinnas.

Tallinna Trükitööliste ühingu kultuurtoimkond on asunud elavale tegevusele.

Maleringi kutsus kokku asjast huvitatud liikmed, millisel koosolekul valiti ka ringi juhatus. Tulevikus

tahetakse korraldada malevõistlused karikale, mida peetakse traditsiooniliselt iga aasta.

Bridshi harrastajad kutsuti kokku 25. septembril; kokku oli tulnud hulk bridshi huvilisi, kes kuulasid vastava lektori ettekandeid. Edaspidi korraldatakse neid õhtuid järjekindlalt.

Raamatu aasta puhul peeti 3. oktoobril kell 8 õhtul vastavat kõnekoosolekut liikmetele. Refereerisid õpetaja Kuusik riigi kunsttööstuskoolist teemal „Raamatu areng“ ja kirjanik J. Jaik „Raamatu aasta tähtsusest“.

Järgmine koosolek peeti 10. oktoobril, millel refereeris A. Offenbach teemil „Kollektiivleping“.

Raamatuköitjate

organiseerimiseks oli kokku kutsutud 8. oktoobril köitmiskodade töölised. Koosolek peeti Tallinna Trükitehnikate ühingu ruumes Lühikesel jalal 6—2, algusega kell 8 õhtul. Kõneles A. Offenbach organiseerimistööst raamatuköitjate hulgas.

Raamatukogule

telliti „Looduse“ väljaandel ilmuvat raamatute seeriat „Noobeli laureaadid“ määrates selleks 27 krooni.

Raamatukogu juures avati ka käsiraamatukogu kohapeal lugemiseks, samuti saadetakse raamatukogule hinnata ka „Päevaleht“, „Uus

Sõna“, „Uus Eesti“, „Postimees“ jt. Raamatukogu juures on huvilistele saadaval ka trükitehnilised ajakirjad, 1935. a. väljaanded, nagu „Graphische Nachrichten“ (Berlin) ja „Полиграфическое Производство“ (Moskva).

Uusi liikmeid

võeti vastu 25. sept. peetud juhatuse koosolekul 11 ja 9. oktoobril 13. Sestiga kokku on liikmeid nüüd 248.

Narvast.

Narva Trükitehnikate Ametiühing on kosumise teel. Näib elavnemine tekkivat ühingu ümber, mis avaldab uute liikmete juuretulemise kaudu. Ametiühingu juhatus on ümbermoodustatud ja esimeheks on V. Stepuk, sekretäriks J. Aukšpul ja laekuriiks J. Markelov. Ühingu ametlikuks aadressiks on praegu Narva, Jalgraa t. 20—3.

*

15. aug. peeti ühingu üldkoosolek. Koosolekut juhatas E. Tompak ja protokollis S. Belski.

Üldkoosolek kinnitas juhatuse poolt väljatöötatud ühingu uue kodukorra, tehes vähemaid parandusi.

Juhatusese valiti lisaks kandidaadid Aukšpul, Sepp ja Damberg.

Revisjonikomisjoni kandidaadid otsustati valida järgmisel koosolekul.

Mina kombineerin.

Öndsas veendumuses jatkan kannatusmängude jutustamist, mis küll pärit pole Hitlerimaalt Oberammergau, vaid siitsamast — Maarjamaa pealinnast.

Nagu juba teate, oli mul seal suur tegu palga kätte saamisega, ja mis pidi siis inimene muud tegema kui hakka hädaga kombineerima.

Kombineerisingi.

Jõudsid kallid pühad — olgu nad siis lihavõtted või jõulud, sama lugu kordus igakord, kui käis sahin läbi tööliste ridade.

Täie palga saamiseks oli lootusi samal määral nagu harilikul laupäeval, kuid päästja inglina kerkis esile maksuta maiustuste saamine ühe kohaliku maiusainete tööstuse juurest, peremehe arvel, s. t. selle raha eest, mis oli kogunenud pere-

mehe kätte saamatajäänud palkadest.

Öeldakse ju, et kui inimene hädas on, siis tal ka pea töötab, nii ka minul ja mu kaaskannatajail, hankisime endile nii umbes krooni kahekümne eest igasuguseid vähegi hambata alla kõlbavaid maiustusi, ning müüsimise edasi ning käes oligi saamatajäänud nädalapalk.

Seda moodust sai kasutatud pea iga püha eel.

Teiseks abinõuks raha kätte saamiseks oli orderi välja nõutamine. Kuid vana oli sellega juba nii hellaks tehtud, et ei raatsinud ka neid enam kuidagi välja anda. Sarnasel korral pidi jällegi aitamata kavalus.

„Kas Teie võite mulle välja anda tunnistuse, et siin töötan“, käisin peale ja saingi selle pika puiklemise peale.

Muidugi oli kaupmees, kus ordeeriga sai võetud, klient ning suurima rahuldustundega võis tähtajad mööda lasta. „Vana“ tasus seda töödega.

Kuid igas halvas olukorras on ka mõni üksik lootusekiir — nii ka meil — milleks oli tal olev rahasaadetis välismaale tehtud töö eest.

Sai siis seda oodatud nagu prohvett Maltsvet valget laeva, kuid suure müraga oodatud rahasaadetis saabus pika ootamise järele pisitasa ja võisime vaid näha tühja rahakotti, millest rahad olid rännanud võlausaldajatele ning võib olla ka panka hoiule. Töölisile jäid tühjad näpud, mõnel erijuhtumil vaid saime tähtsa päeva tähistamiseks nädalalpalga.

Suurimat „üksmeelt“ aga töölistega näitas vana neil juhtudel, kui tööd vähe oli. Siis, et mitte töölist lasta lahti, tehti kolm päeva nädalas, kuid ainult selle vahega, et poole nädala palga asemel tuli leppida veel vähemate tasudega.

Mõnda vast huvitab, kuidas sarnased olukorrad võimalikud olid?

Väga lihtsalt. Palgaraamatusse olid kõik summad korralikult sisse kantud ja kaebusi tööinspektori külastades ei olnud võimalik esitada, sest peremees oli truu ihukaitsjana sel alati kannul.

Iseväarki töötajate liigi moodustasid lisatöölised, kes registreerimatult nädalate ja kuude kaupa koera raha eest tööd vehkisid teha.

Tööinspektori saabudes oli siis igakord suur sagimine, üks jooksis suure ähmiga veceesse, teine tõmbas palitu selga ja lidus linna.

Need olid kodakondsusetud töölisel ja nii peremehe armust tööd rühkisid registreerimatutena.

Nii siis kihvatas hing põhjalikult ja mis jäi veel muud üle, kui vaata kuidas paremat otsa leida.

Koha otsingust ja uuest kohast ning palverännakust punkrisse teenitud raha kätte saamiseks järgnevalt pikemalt.

Ametvendliku tervitusega

Kustas Tinapulk.

Lühidalt välismailt.

Soomes peeti Tööliisumusika liidu korraldusel 5. laulupidu Viiburis. Helsingi trükitoöliste ühingu laulukoor, kes on tugevamaid koore Helsingis, võttis sellest laulupeost osa.

Helsingi trükitoöliste ühing korraldas sel suvel nii mitmedki matkad liikmetele vaba aja kasutamiseks. Viimane oli korraldatud 21. septembril laevaga Löövösaarele.

Sport on soome trükitoöliste hulgas laialt levinud. Nii olid paremad Helsingi ühingu liikmete tagajärjed, mis savutati 11. septembril peetud viievõistlustel: kaugus — 613, ketas — 43.45, 200 m. — 24,1, oda — 29.08, 1500 m. 4.31, kuul — 9.86.

Helsingi ühing korraldab 8. dets. 1935. a. rahalise loterii, mille piletid olid juba aegsasti müügil. Peavõit on 20.000 Soome marka. Muud võidud: 5.000, 2.000, 1.000, 400, 200, 100, 50 ja 25 margalised.

Taani trükitoöliste liit pidas 9. septembril Kopenhaagenis oma järjekorralist 13. kongressi. Kongressil olid külalistena esitatud Rootsi, Norra, Holland ja Tschehhoslovakkia trükitoöliste liidud. Kutsekretariaati esitas Nils Vessel Rootsi.

Taani trükitoöliste liit on majandusliselt heal järjel. Meile saadetud aruande põhjal oli tulusi veerandaasta jooksul kokku 59 osakonnalt Taani krooni 350.151,12 (umbes 283.622 Eesti krooni), mis peamiselt kogunes liikmemaksudest (Taani kr. 318.756,30).

Kutsekretariaat pidas oma koosolekut 6. septembril s. a. Võeti teadmiseks, et Taani trükitoöliste liidu kongressist Kopenhaagenis 9.—11. sept. võtab kutsekretariaadi esitajana osa Nils Vessel, sekretär samal ajal võtab osa Ungari trükitoöliste liidu kongressist. Võeti teadmiseks veel Brasiilia, Belgia ja Austria kolleegide läkitused.

Rahvusvaheline Ametühingute liit kutsus erikoosolekule ka kutsekretariaadi esitaja, millest otsustati osa võtta. Raamatuköitjate Liidu kongressile Strassburgis otsustati sekretäri volitada osa võtma. Läbi vaadati ka Austria trükitoöliste toetuse küsimust ja otsustati seda jätkata. Jugoslaavia trükitoöliste võitlus lõpes osaliselt trükitoöliste võiduga. Mariboris on aga veel võitlus käimas, samuti ka Laibachis.

Lõpuks arutati veel Neuenburgeri kongressi otsustega ühenduses olevaid küsimusi.

Inglise Trükitöölise Liidu haigekassal oli 1933. a. 12 898 liiget, mis tegi liidu liigete arvust umbes ükskolmandik välja. Abistamisfond bilanseerus 216 610 inglise naelaga, s. o. tõus 2 272 naela. Haigusabiraha maksti 22 857 naela, hammaste raviks 2 649 naela ja silmade raviks 1 804 naela. Soovida jääb ainult, et kõik liidu liikmed astuksid kassaliikmeks.

New-Yorgi sügavtrüki töolistel on nädala tööaeg 40 tunni pealt lühendatud 30 tunnile. Sealjuures aga jäi tööpalk endiseks. 1936. a. on tööaeg määratud 36 tunnile nädalas.

Itaalia majandusaasta lõppes 30. juuniks 2.428 miljoni liirilise puudujäägiga, millest 1,5 miljardi liiri on kulunud Aafrika kolooniatele, s. o. sõja ettevalmistuseks Abessiiniaga. Riigi võlg on sealjuures kasvanud 105.244 milj. On arusaadav siis ka see kärsitus, kui Mussolini ihkab uusi rikkusi Abessiinia võitmise kaudu.

Abessiiniast kõneldakse tänavu palju. Võiksime mainida sel puhul trükiteöstuse olukorda Abessiinias. Esimene trükikoda asutati kaputsiinlaste ordu poolt väikeses linnakeses Dirré-Daone's. Pealinnas, Addis-Abebas, asutati uus trükikoda 1918. aastal.

Friedrich Engelsi surmapäevast 5. augustil möödus 40 aastat. Engels oli suuremaid töölisliikumise teoreetikuid, kes asusid teadusliku sotsialismi alusel ja näitasid töölistele nende tõelise olukorra ja teid sellest pääsemiseks.

Praahas ilmub ligi 2000 perioodilist ajakirja. 1933. aastaga võrreldes on juurekasv 300. Seda võib panna emigrantide lehtede tõusule, kuna Praahas trükatakse saksa, vene, jugoslaavia ja prantsuse ajakirju.

Mida kuuleme Saksamaal.

Et ei tekiks kahtlusi, nagu oleks meelega otsitud või ülespuhutud Saksamaa praegune elu, toome need teated Saksa trükitöölise ametlikust häälekandjast „Korrespondent'ist.“ Lugejail on kerge ise seisukohta võtta sealse elu iseäralduste kohta...

*

„Rahvusfront, mis moodustatud kõigi fashismi vastaste poolt, mõeldud kui igatliiki marksistide, juutide ja juudisõprade, kaasa arvatud poliitilise katoliikluse ühisfrondina, peab juhtima passiivset vastupanu kuni lõppsihini: Nõukogude Saksamaa“...

*

Tuntud raamatuköitmise eriala ajakirjas ilmus kuulutus: Noor raamatuköitja ja pildiraamitegija otsib kohe kohta. Soovitav ülalpidamine ja magamisase meistri juures. Palga peale rõhku ei pane. Tööle minemine kohe. Pakkumised saata s. l. t. „D 5166 BA“ all.

*

Trükiteöstuses on teeninud väljaõppinud tööline (keskmiselt üle riigi) nädalas 55 marka 65 penni. Abitöolistest mees 46 m. 25 p. ja naine 24 m. 8 p. Siia hulka on arvatud ületunnid, tööde lisatasud (öötöö, preemia jne.) Maha arvamata on ka igasugused kohustused, nagu kassade maksud, organisatsiooni maksud jne.

*

Odavamad töösaapad maksavad alates RM 4.85, 2 kilo sealihavorsti maksab RM 4.20. (1 riigimark võrdub umbes 1 kroon 40 senti).

*

Quedlinburgis liideti majanduslisel põhjusel 2 ajalehte.

*

Halles arreteeriti keegi vormitegija kummivaltside vabrikus. Süüdistatakse tööstuslikus spionaashis ja anti salapolitsei korraldusse. Ta oli tükk valtsi endale võtnud.

*

„Raassiküsimus ei ole uus, meie tundsime teda varem. Ta oli meie sees ja ootas vabastumist. Ta oli paljude võõrõpetuste kaudu meie teadvuses alla surutud ja paljudest meeltest sootuks välja tõugatud. Nii pidi ta alateadvusest meile tulema.“ („Korrespondent“ nr. 271).

Eesti Trükitöölise Liit

Tallinn, Lühikejalg nr. 6—2.

Käsitajad järgmisesse „Trükiteöölisesse“ saata kuni 25. oktoobrini s. a.

„Trükiteöölise“ nimele adresseerida saadetised:

„Trükiteöölise“ toimetuse, Tallinn, Lühikejalg 6—2.